

Erla Bergendahl Hohler 1937–2019

in memoriam

Kunsthistorikeren og stavkirkeforskeren Erla Hohler døde 9. juni i år, 81 år gammel. Med det er den betydeligste ekspert på norsk dekorativ treskulptur fra middelalderen gått ut av tiden.

Erla Bergendahl ble født i Oslo i 1937 og levde sine først barneår i Slemdalsveien. Der leide familien en spektakulær dragestilvilla, opprinnelig ble oppført til Bergensutstillingen i 1898 og senere flyttet til Østlandet. Det er fristende å forestille seg at bygningens rike utskjæringer, masker og dragehoder, kan ha inspirert den unge Erla til å senere fordype seg i nettopp slyngende ranker og gapende dragekjeffer.

Hun studerte kunsthistorie, folkelivsgranskning og norsk ved Universitetet i Oslo. Studiene brakte henne til The Courtauld Institutes sommerskole i London. Dette oppholdet fikk stor betydning for henne, både faglig og personlig. Hennes lærer var middelalderhistorikeren Christopher Hohler (1917–1997), og de falt raskt for hverandre. De giftet seg i 1961. Ekteska-

pet fikk tre barn sammen, og delte dessuten en oppslukende interesse for middelalderens historie og kunsthistorie. Ekteskapet bidro nok også til at Erla Hohlers forskningsvirksomhet alltid var internasjonalt innrettet, selv om materialet kunne være rotnorsk. Da hun tok sin magistergrad i 1963 om kapitelene i Urnes stavkirke, var den skrevet på engelsk, en sjeldenhet både da og nå.

I 1975 ble Erla Hohler ansatt ved Universitetets Oldsaksamling (Kulturhistorisk Museum). Der ble hun ble først kollega med, og senere arvtaker etter, kunsthistorikeren Martin Blindheim. Med stillingen førte etter hvert ansvaret for en av Nordens viktigste samlinger av middelalderkunst, og den største samlingen stavkirkeportaler. Disse skulle oppta henne de neste vel 20 årene, og arbeidet med dem munnnet ut i en doktoravhandling i 1993 om den dekorative skurden på de norske stavkirkerne, senere publisert som *Norwegian Stave Church Sculpture I-II* (1999). Dette verket

kartlegger og analyserer hver eneste portal og hvert eneste dekorfragment som er bevart, og vil bli stående som et standardverk som alle forskere må forholde seg til, i dag og i fremtiden.

I tillegg til å forske på og forvalte Universitetsmuseets middelalderkunst, drev hun også med undervisning og veiledning ved Universitetet i Oslo, og var i mange år engasjert ved universitetets Internasjonale Sommerskole, der norsk middelalderkunst og arkitektur ble formidlet til studenter fra hele verden med hennes særegne balanse mellom saklighet og entusiasme. Hun tok

også initiativ til å opprette faget «Museums kunnskap» ved UiO, et fag som på mange måter foregrep dagens ønske om mer praksisrettet undervisning for humaniorastudenter.

Som forsker var hun empirisk, detaljorientert og nøktern. Hun skydde unna vidløftige tolkninger av et materiale som har vekket de mest feberhete fantasier hos lek og lærd både før og etter henne. For Erla Hohler var dragene, løvene, maskene og ormene først og fremst dekorative elementer, sirlig skåret ut av en håndverker som fulgte tidens mote og oppdragsgiverens krav.

Ikonografiske nøtter og gåtefull symbolikk appellerte ikke til henne. Selv beskrev hun det som en nennsom navigering mellom overfortolknings og underfortolknings «Scylla og Charybdis» i en mye brukt pensumtekst.

Som lærer og mentor kunne hun være streng, på grensen til krevende, men også varm og moderlig. Den gode, presise beskrivelsen er stilhistorikerens beste venn; en student husker fortsatt hvordan hun beskrev kvadernmuren på Gamle Aker kirke som «liddelig lekker». Hun hadde et våkent øye for etterveksten i fagfeltet, og passet på at de helt ferske middelalderkunsthistorikerne fikk plass og mulighet til å delta i både formelle og uformelle faglige fellesskap. I sveitervillaen i Lyder Sagens gate var det høyt under taket, billedlig og bokstavelig, og Erla inviterte internasjonale forskerkolleger, gamle fagautoriteter og lett nervøse hovedfagskandidater

rundt samme rause spisebord. Der var alle velkommen og verdsatt.

Erla Hohler var, i tillegg til alt dette, engasjert medlem i Vitenskapsakademiet, BAA (British Archaeological Association), Fortidsminneforeningen og Kunsthistorisk forening. Hun deltok på de Nordiske Ikonografiske Symposier i en lang årrekke, og vil bli husket av kolleger fra hele Europa. Erla var også engasjert i utgivelsen av ICO, og var medlem av redaksjonsrådet 1993-2001. Hun publiserte flere artikler i tidskriftet (første bidrag kom i 1973) og i de senere år påtok hun seg gjerne fagfelle vurderinger. Som forsker var hun bunntrygg i egen kunnskap, men usedvanlig generøs og hyggelig både mot sine forgjengere og etterfølgere. Savnet etter henne er stort hos oss som går i fotsporene hennes, og takknemligheten likeså.

Margrethe C. Stang

Erla Bergendabl Hohler (20.11.1937–9.6.2019) och Martin Blindheim (2.2.1916–16.4.2009).